

1. Was Daniel a prophet?

דניאל - פרק ב

(א) ובשנת שתים למלכות נבכדנצר חלם נבכדנצר חלמות ותתפעם רוחו וישנתו נהיתה עליו: (ב) ויאמר המלך לקרא לחרטמים ולאשפים ולמכשפים ולכשדים להגיד למלך חלמתיו ויבאו ויעמדו לפני המלך: (ג) ויאמר להם המלך חלום חלמתי ותפעם רוחי לדעת את החלום: (ד) וידברו הכשדים למלך ארמית מלכא לעלמין חיי אמר חלמא לעבדיך לעבדך ופשרא נחוא: (ה) ענה מלכא ואמר לכשדיא לכשדאי מלתא מני אזדא הו לא תהודעונני חלמא ופשרה הדמין תתעבדון ובתיכון נגלי ותשמון: (ו) והו חלמא ופשרה תהחון מתנן ונבזבה ויקר שגיא תקבלון מן קדמי להו חלמא ופשרה החוני: (ז) ענו תננות ואמרין מלכא חלמא יאמר לעבדוהי ופשרה נהחוח: (ח) ענה מלכא ואמר מן יציב ידע אנה די עדנא אנתון זבנין פל קבל די חזיתון די אזדא מני מלתא: (ט) די הו חלמא לא תהודענני חדה היא דתכון ומלה כדבה ושחיתה הזמנתון הזדמנתון למאמר קדמי עד די עדנא ישפנא להו חלמא אמרו לי ואנדע די פשרה תהחונני: (י) ענו כשדיא כשדאי קדם מלכא ואמרין לא איתי אנש על יבשתא די מלת מלכא יוכל להחונה פל קבל די פל מלך רב ושלטי מלה כדנה לא שאל לכל חרטם ואשף וכשדי: (יא) ומלתא די מלכה שאל יקירה ואחרן לא איתי די יחונה קדם מלכא להו אלהין די מדרהון עם בשרא לא איתוהי: (יב) פל קבל דנה מלכא בנס וקצף שגיא ואמר להובדה לכל חפימי בבל: (יג) ודתא נפקת וחפימיא מתקטליו ובעו דניאל וחברוהי להתקטלה: פ (יד) באדון דניאל התיב עטא וטעם לאריוף רב טבחיא די מלכא די נפק לקטלה לחפימי בבל: (טו) ענה ואמר לאריוף שליטא די מלכא על מה דתא מהחצפה מן קדם מלכא אדון מלתא הודע אריוף לדניאל: (טז) ודניאל על ובעה מן מלכא די זמן ינתן לה ופשרה להחונה למלכא: פ (יז) אדון דניאל לביתה אזל ולחנניה מישאל ועזריה חברוהי מלתא הודע: (יח) ורחמין למבעא מן קדם אלה שמיא על רזה דנה די לא יהבדון דניאל וחברוהי עם שאר חפימי בבל: (יט) אדון דניאל בחזון די ליליא רזה גלי אדון דניאל ברך לאלה שמיא: (כ) ענה דניאל ואמר להוא שמה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא די לה היא: (כא) והוא מהשנא עדניא וזמניא מהעדה מלכין ומהקים מלכין זהב חכמתא לחפימין ומנדעא לנדעי בינה: (כב) הוא גלא עמיקתא ומסתרתא ידע מה בחשוכא ונהירא ונהירא עמה שרא: (כג) לך אלה אבהתי מהודא ומשבח אנה די חכמתא וגבורתא יבת לי וכעו הודעתי די בעינא מנף די מלת מלכא הודעתנא: (כד) פל קבל דנה דניאל על על אריוף די מני מלכא להובדה לחפימי בבל אזל וכו אמר לה לחפימי בבל אל תהובד העלני קדם מלכא ופשרא למלכא אחוא: ס (כה) אדון אריוף בהתבהלה הנעל לדניאל קדם מלכא וכו אמר לה די השפחת גבר מן בני גלותא די יהוד די פשרא למלכא יהודע: (כו) ענה מלכא ואמר לדניאל די שמה בלטשאצר האיתך כהל להודעתני חלמא די חזית ופשרה: (כז) ענה דניאל קדם מלכא ואמר רזה די מלכא שאל לא חפימין אשפין חרטמין גזרין יכלין להחונה למלכא: (כח) ברם איתי אלה בשמיא גלא רזין והודע למלכא נבוכדנצר מה די להוא באחרית יומיא חלמך וחזוי ראשך על משכבך דנה הוא: פ (כט) אנתה אנת מלכא רעיונך על משכבך סלקו מה די להוא אחרי דנה וגלא רזיא הודעך מה די להוא: (ל) ואנה לא בחכמה די איתי בי מן פל חנייא רזא דנה גלי לי להו על דברת די פשרא למלכא יהודעון ורעיוני לבבך תנדע: (לא) אנתה אנת מלכא חזה הויית ואלו צלם חד שגיא צלמא דכו רב וזיוה יתיר קאם לקבלך ורוה דחיל: (לב) הוא צלמא ראשה די דנה טב חדוהי ודרעוהי די חסף מעוהי וירכתה די נחש: (לג) שקוהי די פרזל רגלוהי מנהון מנהין די דנה פרזל ומנהון ומנהין די חסף: (לד) חזה הויית עד די התגזרת אבו די לא בידן ומחת לצלמא על רגלוהי די פרזל וחספא והדקת המון: (לה) באדון דקו כחדה פרזלא חספא נחשא פספא ודהבא והו כעור מן אדרי קיט ונשא המון רוחא וכל אתר לא השתכח להו ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב ומלת כל ארעא: (לו) דנה חלמא ופשרה נאמר קדם מלכא: (לז) אנתה אנת מלכא מלכא מלכיא די אלה שמיא מלכותא חסנא ותקפא ויקרא זהב לך: (לח) ובכל די דארין דרין בני אנשא חיות ברא ועוף שמיא זהב בידך והשלטך בכלהון אנתה אנת הוא ראשה די דנהב: (לט) ובתךך תקום מלכו אחרי ארעא ארע מנף ומלכו תליתא תליתאה אחרי די נחשא די תשלט בכל ארעא: (מ) ומלכו רביעיה רביעאה תהוא תקיפה כפרזלא פל קבל די פרזלא מהדק וחשל פלא וכפרזלא די מרעע פל אליו תדק ותרע: (מא) ודי חזיתה רגליא ואצבעתא מנהון מנהון חסף די פחר ומנהון ומנהון פרזל מלכו פליגה תהוה ומן נצבתא די פרזלא להוא בה פל קבל די חזיתה פרזלא מערב בחסף טינא: (מב) ואצבעת רגליא מנהון מנהון פרזל ומנהון מנהון חסף מן קצת מלכותא תהוה תקיפה ומנה תהוה תבירה: (מג) די ודי חזית פרזלא מערב בחסף טינא מתערבין להו בזרע אנשא ולא להו דבקין דנה עם דנה הא כדי פרזלא לא מתערב עם חספא: (מד) ובזומיהון די מלכיא אנון יקים אלה שמיא מלכו די לעלמין לא תתחבל ומלכותה לעם אחרן לא תשתבק תדק ותסיף פל אליו מלכותא והיא תקום לעלמא: (מה) פל קבל די חזית די מטורא אתגזרת אבו די לא בידן והדקת פרזלא נחשא חספא פספא ודהבא אלה רב הודע למלכא מה די להוא אחרי דנה ויציב חלמא ומחמין פשרה: פ (מו) באדון מלכא נבוכדנצר נפל על אנפוהי ולדניאל סגד ומנחה וניחחין אמר לנסכה לה: (מז) ענה מלכא לדניאל ואמר מן קשט די אלהכון הוא אלה אלהין ומרא מלכין וגלה רזין די יכלת למגלא רזה דנה: (מח) אדון מלכא לדניאל רבי ומתנן רברבו שגיאן זהב לה

וְהִשְׁלִטָה עַל כָּל מְדִינַת בָּבֶל וְרַב סִגְנִין עַל כָּל חַכְמֵי בָבֶל: (מט) וְדַנְיָאֵל בָּעָא מִן מַלְכָּא וּמְנֵי עַל
עֲבִידְתָּא דִּי מְדִינַת בָּבֶל לְשִׁדְרָךְ מִיִּשְׂרָאֵל וְעֵבֶד נְגוּ וְדַנְיָאֵל בְּתִרְעָה מַלְכָּא: פ

Daniel – Chapter 2

1 Now in the second year of Nebuchadnezzar's reign, Nebuchadnezzar dreamed dreams, and his spirit was troubled, and his sleep was interrupted. **2** And the king commanded to summon the necromancers, the astrologers, the sorcerers, and the Chaldeans to tell the king his dreams, and they came and stood before the king. **3** And the king said to them, "I dreamed a dream, and my spirit is troubled to know the dream." **4** Then the Chaldeans spoke to the king in Aramaic, "May the king live forever! Tell your servants the dream, and we shall tell the interpretation." **5** The king replied and said to the Chaldeans, "The matter has escaped me. If you do not let me know the dream and its meaning, you shall be torn limb from limb, and your houses shall be made into a dungheap. **6** But if you tell the dream and its meaning, you will receive gifts and lavish presents and great honor from me; but tell me the dream and its meaning." **7** They replied a second time and said, "Let the king tell the dream to his servants, and we shall tell the meaning." **8** The king replied and said, "In truth, I know that this time you are doomed because you see that the matter has escaped me. **9** For if you do not tell me the dream, there is but one law for you, or if you have prepared yourselves to say before me a false and corrupt word, until the time changes . but tell me the dream, and I shall know that you will tell me its meaning." **10** The Chaldeans replied before the king and said, "There is no man on the earth who can declare the king's word; because no great and powerful king has asked such a thing of any necromancer, astrologer, or Chaldean. **11** And the matter that the king asks is difficult, and there is no other who can tell it before the king but the angels, whose dwelling is not with people." **12** In view of this, the king was in great wrath and anger and ordered to destroy all the wise men of Babylon. **13** And a decree was issued, and the wise men were being slain, and Daniel and his colleagues were sought to be slain. **14** Then Daniel answered with counsel and good sense to Arioch, the king's chief executioner, who had gone out to slay the wise men of Babylon. **15** He replied and said to Arioch, the king's ruler, "Why was the decree issued so hastily from before the king?" Then Arioch made the matter known to Daniel. **16** Then Daniel entered and requested of the king that time be given him, and the interpretation would be told to the king. **17** Then Daniel went home and let his colleagues, Hananiah, Mishael, and Azariah, know of the matter. **18** And to pray and beg of the God of heaven about this secret, that Daniel and his colleagues should not perish with the remaining wise men of Babylon. **19** Then the secret was revealed to Daniel in the vision of the night; then Daniel blessed the God of heaven. **20** Daniel spoke up and said, "May the Name of God be blessed from everlasting even to everlasting, to Whom are wisdom and might. **21** And He changes the times and the seasons, He removes kings and sets up kings; He grants wisdom to the wise and knowledge to those who know understanding. **22** He reveals the profound and secret things; He knows what is in the dark, and light dwells with Him. **23** To You, O God of my forefathers, I give thanks and praise, for You have given me wisdom and might, and now You have let me know what I requested of You, for the matter of the king You have let me know." **24** In view of this, Daniel came in to Arioch, whom the king had appointed to destroy the wise men of Babylon. He went, and so he said to him, "Do not destroy the wise men of Babylon! Bring me in before the king, and I shall tell the king the interpretation." **25** Then Arioch brought Daniel in before the king in haste, and so he said to him, that "I have found a man of the exiles of Judea who will let the king know the interpretation." **26** The king spoke up and said to Daniel, whose name was Belteshazzar, "Do you have the ability to tell me the dream that I have seen and its interpretation?" **27** Daniel answered the king and said, "The secret that the king asks, no wise men, astrologers, necromancers, or demonologists can tell the king. **28** But there is a God in heaven Who reveals secrets, and He lets King

Nebuchadnezzar know what will be at the end of days; that is your dream and the visions of your head on your bed. **29** You, O king, your thoughts came while on your bed, what will be after this, and the Revealer of secrets lets you know what will be. **30** And I-not with wisdom that I possess more than all living, did He reveal this secret to me, but in order that they should let the king know the interpretation, and you should know the thoughts of your heart. **31** O King, you were watching, and behold, one great image, an image which had a large base and with unusual splendor, was standing opposite you, and its form was frightening. **32** That image had a head of fine gold, its breast and its arms were of silver, its belly and thighs were of copper. **33** Its legs were of iron, and its feet were partly of iron and partly of clay. **34** You were watching until one stone was hewn without hands, and it struck the image on its feet of iron and clay and crumbled them. **35** Then the iron, the clay, the copper, the silver, and the gold crumbled together, and they were like chaff from the threshing floors of the summer, and the wind carried them off, and no place was found for them, and the stone that struck the image became a huge mountain and filled the entire earth. **36** This is the dream, and its interpretation we shall recite before the king. **37** You, O King, the King of kings, the God of heaven gave you a strong, powerful, and prominent kingdom. **38** And wherever people, wild beasts, and birds of the sky dwell, He has given into your hand and has given you dominion over them all. You are the head of gold. **39** And after you will arise another kingdom lower than you, and another-a third kingdom- of copper, which will rule over the entire earth. **40** And a fourth kingdom will be strong as iron, for iron crumbles and flattens everything, and like iron, which shatters all these, it will crumble and shatter. **41** And what you saw, the feet and the toes-which were partly of potter's clay and partly of iron-so it will be a divided kingdom, and in it will be some of the strength of iron, in view of what you saw iron mixed with clay. **42** And the toes of the feet were partly iron and partly clay, for part of the kingdom will be strong and part of it will be broken. **43** And what you saw, iron mixed with clay, [connotes] that they will mingle with the seed of men, but they will not cleave one to the other, as iron does not mix with clay. **44** And in the days of these kings, the God of heaven will set up a kingdom forever, it will not be destroyed, and the kingdom will not be left to another people; it will crumble and destroy all these kingdoms, and it will stand forever. **45** Just as you saw that from the mountain a stone was hewn without hands, and it crumbled the iron, the copper, the clay, the silver, and the gold. The great God has let the king know what will be after this, and the dream is true, and its interpretation is reliable." **46** Then King Nebuchadnezzar fell on his face and prostrated himself before Daniel, and he ordered to offer up a meal-offering and libations to bring him satisfaction. **47** The king replied to Daniel and said, "Truly, your God is the God of the gods and the Master of the kings, and He reveals secrets, being that you were able to reveal this secret. **48** Then the king elevated Daniel and gave him many great gifts and gave him dominion over all the capital cities of Babylon, and he was the chief prefect over all the wise men of Babylon. **49** And Daniel requested of the king, and he appointed, over the affairs of the capital cities of Babylon, Shadrach, Meshach, and Abed-nego; and Daniel was in the king's gate.

שם - פרק י

(ז) וְרָאִיתִי אֲנִי דָּנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת הַמְּרָאָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת הַמְּרָאָה אֲבָל חִרְדָּה גְּדֹלָה נִפְלָא עֲלֵיהֶם וַיִּבְרְחוּ בְּהַחֲבָא :

Ibid- Chapter 10

(7) And I, Daniel, alone saw the vision, but the men who were with me did not see the vision, but a great quaking fell upon them, and they fled into hiding.

רש"י - שם

(ז) והאנשים אשר היו עמי - ארז"ל הם חגי זכריה ומלאכי :

Rashi - ad loc.

but the men who were with me: Our Sages said that they were Haggai, Zechariah, and Malachi.

2. When did the Age of Prophecy end?

תלמוד בבלי - מסכת סנהדרין דף יא עמוד א

תנו רבנן: משמתו נביאים האחרונים חגי זכריה ומלאכי – נסתלקה רוח הקודש מישראל, ואף על פי כן היו משתמשין בבת קול

Babylonian Talmud – Tractate Sanhedrin 11a

Our Sages taught: Once the last prophets, Chaggai, Zecharia and Malachi, died – the holy spirit removed from Israel, nevertheless they used the *bat kol*...

שם - מסכת בבא בתרא דף יב

אמר רבי אבדימי דמן חיפה: מיום שחרב בית המקדש, ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים...א"ר יוחנן: מיום שחרב בית המקדש, ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשוטים ולתינוקות.

Ibid - Tractate Baba Batra 12a/b

R' Avdimi of Haifa said: from the day that the Temple was destroyed, prophecy was taken from the prophets and given to the wise...R' Yochanan said: from the day that the Temple was destroyed, prophecy was taken from the prophets and given to fools and little children.

סדר עולם רבה (ליינר) - פרק ל

הצפיר והשעיר מלך יון וגוי הוא המלך הראשון (דניאל ח כא), ועמד מלך גבור וגוי וכעמדו תשבר וגוי (שם /דניאל/ יא ג), הוא אלכסנדרוס מקדון שמלך י"ב שנה, עד כאן היו הנביאים מתנבאים ברוח הקדש, מכאן ואילך, הט אזנך ושמע דברי חכמים (משלי כב יז)

Seder Olam Raba – Chapter 30

“And the rough he-goat is the king of Greece...he is the first king” (Daniel 8:21) “And a mighty king shall stand up...and when he shall stand up his kingdom shall be broken” (Daniel 11:3-4). This is Alexander of Macedonia, who reigned for twelve years. Until then the prophets prophesied with the divine spirit; from this time onward “incline your ear and hear the words of the wise” (Mishle 22:17)

תלמוד בבלי - מסכת בבא בתרא דף יב עמוד א

אמר רבי אבדימי דמן חיפה: מיום שחרב בית המקדש, ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים. אטו חכם לאו נביא הוא? הכי קאמר: אף על פי שניטלה מן הנביאים, מן החכמים לא ניטלה. אמר אמאימר: וחכם עדיף מנביא, שנאמר: ונביא לבב חכמה, מי נתלה במי? הוי אומר: קטן נתלה בגדול.

Babylonian Talmud – Tractate Baba Batra 12a

Rabbi Avdimi from Haifa says: From the day that the Temple was destroyed prophecy was taken from the prophets and given to the Sages. Is that to say that a Sage is not a prophet? This is what he is saying: Even though prophecy was taken from the prophets, it was not taken from the Sages. Ameimar said: And a Sage is greater than a prophet, as it is stated: “So teach the number of our days, so that we shall acquire a heart of wisdom (the last part of the verse could be read as - And a prophet has a heart of wisdom)” (Psalms 90:12), who is compared to whom? You must say that the lesser is compared to the greater.

חידושי רמב"ן - שם

הא דאמר' מיום שחרב בית המקדש אף על פי שנטלה נבואה מן הנביאים מן החכמים לא נטלה. פרש"י ז"ל אף על פי שנטלה מן הנביאים שאינן חכמים, ויש להשיב בה דהא אמר' במסכת נדרים (ל"ח א') אין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו אלא על חכם גבור ועשיר, ויש שהשיבו שאין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו בלא הפסק אלא על חכם אבל נביא של שליחות כגון נבואת יונה בן אמיתי בשליחות נינוה שהוא לפי שעה, משרה הוא שכינתו אף על החסידים שאינם חכמים, דאמר' התם מנא לן ממשה ואלו משה לא פסק ממנו נבואתו, וזהו לשון משרה, ואף על גב דמיייתי נמי עשיר מיונה, נביא בלא הפסק היה ולא נשתלח אלא לנינוה, ואין דעתי נוחה, אלא הכי קאמר אף על פי שנטלה נבואת הנביאים שהוא המראה והחזון, נבואת החכמים שהיא בדרך החכמה לא נטלה, אלא יודעים האמת ברוח הקדש שבקרבם.

Ramban – ad loc

In regard to that which is taught ‘from the say that the Temple was destroyed... Even though prophecy was taken from the prophets, it was not taken from the Sages.’ Rashi explains this as, ‘even though it was taken from Prophets who were not Sages...’ But one could challenge this with what it says in Nedarim 38a ‘the Holy One only brings His spirit to rest on one who is wise, mighty and wealthy.’ And one could answer this challenge by saying that only on the wise does the Holy One only rests His spirit continually. But in the case of a prophet who has a particular mission, like Yonah ben Amitai who was sent to Ninveh for a specific time, He rests His spirit even on the pious who are not among the wise. As it says there in Nedarim ‘from where do we learn this? From Moshe,’ and we know that prophecy never ceased from Moshe which is the meaning of the term ‘brings to rest (*mishre*). And even though Yonah is brought in the gemara as a proof that all of the prophets were wealthy, he was actually a prophet who merited the Dovine spirit without interruption even though he was only sent to Ninveh. And my mind is not settled by this answer. Rather, this is what it means – even though the prophecy of the prophets was taken away, which is revelations and visions, the prophecy of the wise which comes through their wisdom was not taken. Rather, they know the truth through the holy spirit which is within them.

דניאל - פרק ה

(א) בְּלִשְׁאֲצַר מִלְּפָא עֲבַד לְחַס רַב לְרַבְרַבְנוּהִי אֶלְף וְלִקְבֵּל אֶלְפָא חֲמֵרָא שְׁתֵּה: (ב) בְּלִשְׁאֲצַר אָמַר בְּטַעַם חֲמֵרָא לְהִיְתֵיָהּ לְמֵאֲנִי דְהִבָּא וְכִסְפָּא דִּי הִנְפֵק נְבוּכַדְנֶצַּר אָבוּהִי מִן הֵיכְלָא דִּי בִירוּשָׁלַם וְיִשְׁתַּוֵּן בְּהוֹן מִלְּפָא וְרַבְרַבְנוּהִי שְׁגִלְתָּהּ וְלַחֲנַנְתָּהּ: (ג) בְּאִדְוִן הִיְתֵוּ מֵאֲנִי דְהִבָּא דִּי הִנְפֵקוּ מִן הֵיכְלָא דִּי בֵית אֶלְהָא דִּי בִירוּשָׁלַם וְאִשְׁתִּיו בְּהוֹן מִלְּפָא וְרַבְרַבְנוּהִי שְׁגִלְתָּהּ וְלַחֲנַנְתָּהּ: (ד) אִשְׁתִּיו חֲמֵרָא וְשִׁבְחוּ לְאֶלְהֵי דְהִבָּא וְכִסְפָּא נְחֹשָׁא פְרָזְלָא אֶעָא וְאִבְנָא: (ה) בַּה שְׁעֵתָה נִפְקוּ נִפְקוּ אֶצְבָּעוּ דִּי יָד אֲנִשׁ וְכִתְבוּ לְקַבֵּל נְבִרְשֵׁתָא עַל גִּירָא דִּי כְתַל הֵיכְלָא דִּי מִלְּפָא וּמִלְּפָא חֲזָה פִס יָדָה דִּי כְתָבָה: (ו) אִדְוִן מִלְּפָא זִיוֵהִי שְׁנוּהִי וְרַעֲיֵנָהִי בְּהַלְוִיָהּ וְקִטְרֵי חֲרָצָה מְשִׁתְּרִין וְאַרְכְּבָתָה דָּא לְדָא נְקִשׁוּ: (ז) קֵרָא מִלְּפָא בְּחִיל לְהַעֲלָה לְאִשְׁפִּיא כַּשְׂדִּיא וְגִזְרָאֵי עֲנָה מִלְּפָא וְאָמַר לְחַפְיָמִי בְּבֵל דִּי כָל אֲנִשׁ דִּי יִקְרָה כְּתָבָה דָּנָה וּפְשָׁרָה חֲוִינִי אֶרְגֻנָּא יִלְבֵּשׁ וְהַמוֹנְכָא וְהַמְנִיכָא דִּי דְהִבָּא עַל צִוְאַרְהָ וְתַלְתֵּי בְּמַלְכוּתָא יִשְׁלַט: (ח) אִדְוִן עַלְלוּן עֲלִין כָּל חַפְיָמִי מִלְּפָא וְלֹא כְהִלִּין כְּתָבָא לְמִקְרָא וּפְשָׁרָה לְהוֹדְעָה לְמִלְּפָא: (ט) אִדְוִן מִלְּפָא בְּלִשְׁאֲצַר שְׁגִיא מִתְבַּהֵל וְזִיוֵהִי שְׁנִין עֲלוּהִי וְרַבְרַבְנוּהִי מְשִׁתְּבִישׁוּ: (י) מִלְּפָתָא לְקַבֵּל מִלֵּי מִלְּפָא וְרַבְרַבְנוּהִי לְבֵית מְשִׁתְּבִיא עֲלַת עֲלַת עֲנַת מִלְּפָתָא וְאַמְרַת מִלְּפָא לְעֲלָמִין חֲזִי אַל בְּהַלְוִיָּהּ רַעֲיוֹנָךְ וְזִיוִיד וְזִיוִיד אַל יִשְׁתַּנּוּ: (יא) אִתֵּי גְבַר בְּמַלְכוּתָךְ דִּי רוּחַ אֶלְהִין קִדִּישִׁין בַּה וּבִיוִמֵי אָבוּךְ

נהירו וְשָׁכַלְתֵּנוּ וְחָכְמָה וְחָכְמַת אֱלֹהִין הַשְּׁתַּכַּחַת בֵּהּ וּמִלְכָּא נִבְכַּדְנָצַר אַבּוּד רַב חַרְטֻמִּין אֲשַׁפִּין כְּשִׁדְאִין גְּזָרִין הַקִּימָה אַבּוּד מִלְכָּא: (יב) כָּל קָבַל דִּי רוּחַ יִתְיַרְה וּמִנְדַּע וְשָׁכַלְתֵּנוּ מִפְּשַׁר הַלְמִין וְאַחֲוִית אַחֲדָן וּמִפְּשַׁר קַטְרִין הַשְּׁתַּכַּחַת בֵּהּ בְּדִנְיָאֵל דִּי מִלְכָּא שֵׁם שְׁמָה בִּלְטָשְׂאֶצַּר פְּעוּ דְנִיָּאֵל יִתְקַרִי וּפְשָׁרָה יִהְיֶה: פ (יג) בְּאֲדִין דְנִיָּאֵל הַעֵל קְדָם מִלְכָּא עֲנָה מִלְכָּא וְאָמַר לְדִנְיָאֵל אַנְתָּה אַנְתָּה הוּא דְנִיָּאֵל דִּי מִן בְּנֵי גְלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי הִיתִי מִלְכָּא אַבִּי מִן יְהוּד: (יד) וְשִׁמְעַת עֲלִיד עֲלֵךְ דִּי רוּחַ אֱלֹהִין בְּךָ וְנַהֲרִיו וְשָׁכַלְתֵּנוּ וְחָכְמָה יִתְיַרְה הַשְּׁתַּכַּחַת בְּךָ: (טו) וּכְעַן הַעֲלוּ קְדָמִי חַפְיָמָא אֲשַׁפִּיא דִּי כְתָבָה דְנָה יִקְרוּן וּפְשָׁרָה לְהוֹדְעַתְנִי וְלֹא כְהֵלִין פְּשַׁר מִלְתָּא לְהַחְוִיָּה: (טז) וְאַנְהָ שִׁמְעַת עֲלִיד עֲלֵךְ דִּי תוּכַל תִּיכּוּל פְּשָׁרִין לְמַפְּשַׁר וְקַטְרִין לְמִפְּשַׁר פְּעוּ הֵן תוּכַל תִּכּוּל כְּתָבָא לְמַקְרָא וּפְשָׁרָה לְהוֹדְעַתְנִי אַרְגֻּנָּא תִלְבַּשׁ וְהַמוּנְכָא וְהַמְנִיכָא דִּי דְהָבָא עַל צוּאָרְךָ וְתִלְתָּא בְּמַלְכוּתָא תִּשְׁלַט: פ (יז) בְּאֲדִין עֲנָה דְנִיָּאֵל וְאָמַר קְדָם מִלְכָּא מִתְנַתְּךָ לְךָ לְהוֹן וּנְבִזְבִּיתְךָ לְאַחֲרוֹן הַב בְּרַם כְּתָבָא אַקְרָא לְמִלְכָּא וּפְשָׁרָא אַהוֹדְעָנָה: (יח) אַנְתָּה אַנְתָּה מִלְכָּא אֱלֹהָא עֲלִיא עֲלָהּ מַלְכוּתָא וּרְבוּתָא וּיְקָרָא וְהַדְרָה יְהַב לְנִבְכַּדְנָצַר אַבּוּד: (יט) וּמִן רְבוּתָא דִּי יְהַב לָהּ כָּל עַמְמָא אַמְיָא וְלִשְׁנָיָא הוּוּ זֹאעִין זִיעִין וְדַחֲלִין מִן קְדָמוּהִי דִּי הוּוּ צְבָא הוּוּ קִטֵּל וְדִי הוּוּ צְבָא הוּוּ מַחֵא וְדִי הוּוּ צְבָא הוּוּ מָרִים וְדִי הוּוּ צְבָא הוּוּ מִשְׁפִּיל: (כ) וּכְדִי רַם לְבָבָה וְרוּחָה תִּקְפַת לְהַזְדָּה הַנְּחַת מִן פְּרָסָא מַלְכוּתָהּ וּיְקָרָה הַעֲדִיו מִנָּה: (כא) וּמִן בְּנֵי אַנְשָׁא טָרִיד וְלַבְבָּה עַם חִיוּתָא שׁוּי שׁוּי וְעַם עַרְדִּיא מְדוּרָה עֲשָׂבָא כְּתוּרִין יִטְעֻמוּנָהּ וּמִטַּל שְׁמִיא גִשְׁמָה יִצְטַבַּע עַד דִּי יָדַע דִּי שְׁלִיט אֱלֹהָא עֲלִיא עֲלָהּ בְּמַלְכוּת אַנְשָׁא וּלְמִן דִּי יִצְבָּה יְהַקִּים עֲלִיהָ עֲלָה: (כב) וְאַנְתָּה וְאַנְתָּה בְּרָה בְּלִשְׂאֶצַּר לֹא הַשְּׁפֵלְתָּ לְבָבְךָ כָּל קָבַל דִּי כָּל דְנָה יִדְעָתָּ: (כג) וְעַל מַרָא שְׁמִיא הַתְּרוּמָמָת וּלְמַאנְיָא דִּי בִיתָהּ הִיתִיו קְדָמִיד קְדָמָךְ וְאַנְתָּה וְאַנְתָּה וּרְבַרְבִּיךָ וּרְבַרְבִּנְךָ שְׁגֻלְתְּךָ וְלַחְנִתְךָ חֲמָרָא שְׁתִּין בְּהוֹן וְלֹאֲלֵהִי כִסְפָא וְדְהָבָא נַחְשָׁא פְרוּזָא אַעָא וְאַבְנָא דִּי לֹא חֲזוֹן וְלֹא שְׁמַעִין וְלֹא יִדְעִין שְׁבַחְתָּ וְלֹאֲלֵהִי דִּי נִשְׁמַתְךָ בִּידָהּ וְכָל אַרְחִתְךָ לָהּ לֹא הַדְרָתָּ: (כד) בְּאֲדִין מִן קְדָמוּהִי שְׁלִיחַ פְּסָא דִּי יָדָא וּכְתָבָא דְנָה רְשִׁים: (כה) וּדְנָה כְּתָבָא דִּי רְשִׁים מִנָּא מִנָּא תִּקַּל וּפְרָסִין: (כו) דְנָה פְּשַׁר מִלְתָּא מִנָּא מִנָּה אֱלֹהָא מַלְכוּתְךָ וְהַשְּׁלֵמָה: (כז) תִּקַּל תִּקְלִיתָּהּ בְּמַאזְוִיָּא וְהַשְּׁתַּכַּחַת חֲסִיר: (כח) פְּרַס פְּרִיסַת מַלְכוּתְךָ וְיַהֲבִיב לְמִדִּי וּפְרַס: (כט) בְּאֲדִין אָמַר בְּלִשְׂאֶצַּר וְהַלְבִּישׁוּ לְדִנְיָאֵל אַרְגֻּנָּא וְהַמוּנְכָא וְהַמְנִיכָא דִּי דְהָבָא עַל צוּאָרָה וְהַכְרִזוּ עֲלוּהִי דִּי לְהוּא שְׁלִיט תִּלְתָּא בְּמַלְכוּתָא: (ל) בֵּהּ בְּלִילָא קִטֵּיל בְּלִשְׂאֶצַּר מִלְכָּא כְּשִׁדְאָה: פ

Daniel – Chapter 5

(1) King Belshazzar gave a great banquet for his thousand nobles, and in the presence of the thousand he drank wine. (2) Under the influence of the wine, Belshazzar ordered the gold and silver vessels that his father Nebuchadnezzar had taken out of the temple at Jerusalem to be brought so that the king and his nobles, his consorts, and his concubines could drink from them. (3) The golden vessels that had been taken out of the sanctuary of the House of God in Jerusalem were then brought, and the king, his nobles, his consorts, and his concubines drank from them. (4) They drank wine and praised the gods of gold and silver, bronze, iron, wood, and stone. (5) Just then, the fingers of a human hand appeared and wrote on the plaster of the wall of the king’s palace opposite the lampstand, so that the king could see the hand as it wrote. (6) The king’s face darkened, and his thoughts alarmed him; the joints of his loins were loosened and his knees knocked together. (7) The king called loudly for the exorcists, Chaldeans, and diviners to be brought. The king addressed the wise men of Babylon, “Whoever can read this writing and tell me its meaning shall be clothed in purple and wear a golden chain on his neck, and shall rule as one of three in the kingdom.” (8) Then all the king’s wise men came, but they could not read the writing or make known its meaning to the king. (9) King Belshazzar grew exceedingly alarmed and his face darkened, and his nobles were dismayed. (10) Because of the state of the king and his nobles, the queen came to the banquet hall. The queen spoke up and said, “O king, live forever! Let your thoughts not alarm you or your face darken. (11) There is a man in your kingdom who has the spirit of the holy gods in him; in your father’s time, illumination, understanding, and wisdom like that of the gods were to be found in him, and your father, King Nebuchadnezzar, appointed him chief of the magicians, exorcists, Chaldeans, and diviners. (12) Seeing that there is to be found in Daniel (whom the king called Belteshazzar) extraordinary spirit, knowledge, and understanding to interpret dreams, to explain riddles and solve problems, let Daniel now be called to tell the meaning [of the writing].” (13) Daniel was then brought before the king. The king addressed Daniel, “You are Daniel, one of the exiles of Judah whom my father, the king, brought from Judah. (14) I have heard about you

that you have the spirit of the gods in you, and that illumination, knowledge, and extraordinary wisdom are to be found in you. (15) Now the wise men and exorcists have been brought before me to read this writing and to make known its meaning to me. But they could not tell what it meant. (16) I have heard about you, that you can give interpretations and solve problems. Now if you can read the writing and make known its meaning to me, you shall be clothed in purple and wear a golden chain on your neck and rule as one of three in the kingdom.” (17) Then Daniel said in reply to the king, “You may keep your gifts for yourself, and give your presents to others. But I will read the writing for the king, and make its meaning known to him. (18) O king, the Most High God bestowed kingship, grandeur, glory, and majesty upon your father Nebuchadnezzar. (19) And because of the grandeur that He bestowed upon him, all the peoples and nations of every language trembled in fear of him. He put to death whom he wished, and whom he wished he let live; he raised high whom he wished and whom he wished he brought low. (20) But when he grew haughty and willfully presumptuous, he was deposed from his royal throne and his glory was removed from him. (21) He was driven away from men, and his mind made like that of a beast, and his habitation was with wild asses. He was fed grass like cattle, and his body was drenched with the dew of heaven until he came to know that the Most High God is sovereign over the realm of man, and sets over it whom He wishes. (22) But you, Belshazzar his son, did not humble yourself although you knew all this. (23) You exalted yourself against the Lord of Heaven, and had the vessels of His temple brought to you. You and your nobles, your consorts, and your concubines drank wine from them and praised the gods of silver and gold, bronze and iron, wood and stone, which do not see, hear, or understand; but the God who controls your lifebreath and every move you make—Him you did not glorify! (24) He therefore made the hand appear, and caused the writing to be inscribed. (25) This is the writing that is inscribed: mene mene tekel upharsin. (26) And this is its meaning: mene—God has numbered [the days of] your kingdom and brought it to an end; (27) tekel—you have been weighed in the balance and found wanting; (28) peres—your kingdom has been divided and given to the Medes and the Persians.” (29) Then, at Belshazzar’s command, they clothed Daniel in purple, placed a golden chain on his neck, and proclaimed that he should rule as one of three in the kingdom. (30) That very night, Belshazzar, the Chaldean king, was killed,